

คำวินิจฉัยของ นายมานิต วิทยาเต็ม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๓/๒๕๔๕

วันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๕

เรื่อง ศาลทหารกรุงเทพส่งคำร้องของพันเอก จาตุภัทร รัตนวิจิตร จำเลย ในคดีดำที่ ๓๒/๒๕๔๗ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๕ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พันเอก ศรายุทธ กลิ่นมาหอม โจทก์ ยื่นฟ้อง พันเอก จาตุภัทร รัตนวิจิตร จำเลย ซึ่งเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรประจำกรมพระธรรมนูญ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ในข้อหาความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการและหมิ่นประมาท ต่อมา จำเลยยื่นคำร้อง สรุปความได้ว่า โจทก์ยังไม่มีอำนาจฟ้อง เพราะโจทก์มิได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๘๔ ด้วยเหตุที่จำเลยเป็นข้าราชการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฯ มาตรา ๔ และคดีนี้เป็นคดีฟ้องใหม่ (วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗) จึงมิเข้าข้อยกเว้นตามมาตรา ๘๖ (๒) ดังนั้น จำเลยจึงขอให้ศาลยกฟ้องโจทก์โดยมิต้องไต่สวนมูลฟ้องโจทก์ในข้อหาดังกล่าวอีกต่อไป

ศาลทหารกรุงเทพมีคำสั่งในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง สรุปได้ว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องจำเลยว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการและหมิ่นประมาทอันเป็นความผิดอาญาต่อศาลทหารกรุงเทพได้ สำหรับในส่วนที่ว่า คดีโจทก์มีมูลหรือไม่ ศาลทหารกรุงเทพวินิจฉัยในข้อหาหมิ่นประมาทเห็นว่า ไม่มีมูลเพียงพอที่ศาลจะประทับฟ้องไว้พิจารณา จึงพร้อมกันมีคำสั่งให้ประทับฟ้องไว้พิจารณาเฉพาะข้อหากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

จำเลยได้ยื่นคำร้อง สรุปความได้ว่า จำเลยเห็นว่า คำสั่งให้ประทับฟ้องของศาลทหารกรุงเทพดังกล่าวขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ต้องการให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติซึ่งเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญเป็นผู้ตรวจสอบเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะอยู่ในอำนาจศาลยุติธรรม

หรือศาลทหาร ทั้งนี้ เพื่อมิให้มีการช่วยเหลือกัน หรือถ่วงถ่วงฟ้องร้องกัน และเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งศาลทหารกรุงเทพก็ได้มีคำพิพากษาวางแนวทางการฟ้องคดีความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการไว้ในคำพิพากษาศาลทหารกรุงเทพ คดีดำที่ ๕๒/๒๕๔๗ คดีแดงที่ ๒๐/๒๕๔๘ แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฯ

โจทก์ยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลทหารกรุงเทพ สรุปได้ว่า ศาลมีคำสั่งประทับฟ้องที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว การที่จำเลยอ้างคำพิพากษาของศาลทหารนั้น ในคดีนี้มีข้อเท็จจริงแตกต่างกันและคดียังไม่ถึงที่สุด เพราะในคดีที่จำเลยอ้างเป็นเรื่องของการสอบสวนโดยคณะกรรมการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฯ หาใช่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการที่โจทก์ฟ้องเองไม่ ดังนั้น โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลย ขอให้ศาลยกคำร้องของจำเลยและดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป

ศาลทหารกรุงเทพมีคำสั่งให้ยกคำร้องจำเลยและดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีต่อไป จำเลยได้ยื่นคำร้องต่อศาลทหารกรุงเทพขอให้รื้อการพิจารณาไว้ชั่วคราวและส่งคำโต้แย้งของจำเลยไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ สรุปคำร้องได้ว่า ศาลทหารกรุงเทพดำเนินการได้สวนมูลฟ้องแล้วมีคำสั่งประทับฟ้องเฉพาะในข้อหาความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ นั้น จำเลยเห็นว่าพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร ฯ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๕ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) ซึ่งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลใช้บังคับแก่คดีนี้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๓๐ โดยคำสั่งของศาลทหารกรุงเทพดังกล่าวขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญเป็นผู้ตรวจสอบเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกกล่าวหากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะอยู่ในอำนาจศาลยุติธรรมหรือศาลทหาร ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้น การที่ศาลทหารกรุงเทพนำพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร ฯ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง มาใช้วินิจฉัยว่าเมื่อโจทก์เป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรประจำการจึงเป็นบุคคลในอำนาจศาลทหารตามพระราชบัญญัติ

รัฐธรรมนูญศาลทหาร ฯ มาตรา ๑๖ วรรคหนึ่ง (๑) โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยได้ และศาลทหารกรุงเทพ มีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องคดีความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการได้ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร ฯ มาตรา ๔๕ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) บทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) และ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง จึงขอให้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว มีคำสั่งรับคำร้องนี้ไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

“มาตรา ๓๐ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพ ได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

“มาตรา ๓๒ บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่า โทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้”

“มาตรา ๓๓ ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น เสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

“มาตรา ๒๖๔ ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือ คู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของ ศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และ ส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ทุกคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษา ของศาลอันถึงที่สุดแล้ว”

“มาตรา ๓๐๑ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ได้สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งทำความเห็นเสนอต่อวุฒิสภามาตรา ๓๐๕
(๒) ได้สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งทำความเห็นส่งไปยังศาลฎีกาแผนกคดีอาญา ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๓๐๘

(๓) ได้สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายรายผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๔) ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงรวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและ หนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๖ ตามบัญชีและเอกสารประกอบที่ได้ยื่นไว้

(๕) รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ทุกปี และนำรายงานนั้นออกพิมพ์เผยแพร่ต่อไป

(๖) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๔๖ และมาตรา ๒๖๕ มาใช้บังคับกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติด้วย โดยอนุโลม”

พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘

“มาตรา ๑๖ บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร คือ

- (๑) นายทหารชั้นสัญญาบัตรประจำการ
- (๒) นายทหารชั้นสัญญาบัตรนอกประจำการ เฉพาะเมื่อกระทำผิดต่อคำสั่งหรือข้อบังคับตามประมวลกฎหมายอาญาทหาร
- (๓) นายทหารประทวนและพลทหารกองประจำการหรือประจำการ หรือบุคคลที่รับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร
- (๔) นักเรียนทหารตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด
- (๕) ทหารกองเกินที่ถูกเข้ากองประจำการ ซึ่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารได้รับตัวไว้เพื่อให้เข้ารับราชการประจำอยู่ในหน่วยทหาร
- (๖) พลเรือนที่สังกัดอยู่ในราชการทหาร เมื่อกระทำผิดในหน้าที่ราชการทหาร หรือกระทำผิดอย่างอื่นเฉพาะในหรือบริเวณ อาคาร ที่ตั้งหน่วยทหาร ที่พักร้อน พักแรม เรือ อากาศยาน หรือยานพาหนะใด ๆ ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร
- (๗) บุคคลซึ่งต้องขังหรืออยู่ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารโดยชอบด้วยกฎหมาย
- (๘) เกลยศึกหรือชนชาติศัตรูซึ่งอยู่ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร”

“มาตรา ๔๕ วิธีพิจารณาความอาญาทหาร ให้นำกฎหมาย กฎและข้อบังคับซึ่งออกตามกฎหมายฝ่ายทหารมาใช้บังคับ ถ้าไม่มีกฎหมาย กฎและข้อบังคับฝ่ายทหารก็ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม ถ้าวิธีพิจารณาข้อใดซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่จะใช้ได้”

มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง “ศาลทหารในเวลาปกติให้อัยการทหารหรือผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารมีอำนาจเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญา แต่ถ้าผู้เสียหายมิได้เป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารแล้ว ต้องมอบคดีให้อัยการทหารเป็นโจทก์”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๖๒ ถ้าฟ้องถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ให้ศาลจัดการส่งต่อไปนี้

- (๑) ในคดีราษฎรเป็นโจทก์ ให้ไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าคดีนั้นพนักงานอัยการได้ฟ้องจำเลยโดยข้อหาอย่างเดียวกันด้วยแล้วให้จัดการตามอนุมาตรา (๒)

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒

“มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีตำแหน่ง หรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือบุคคลผู้ปฏิบัติงานในรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ และให้หมายความรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ และบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางการปกครองของรัฐในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐ

ฯลฯ

“ผู้เสียหาย” หมายความว่า ผู้เสียหายจากการกระทำอันเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ของรัฐรั่วรัว ผิดปกติ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

“ผู้ถูกกล่าวหา” หมายความว่า ผู้ซึ่งถูกกล่าวหาหรือมีพฤติการณ์ปรากฏแก่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่า ได้กระทำการอันเป็นมูลที่จะนำไปสู่การถอดถอนจากตำแหน่ง การดำเนินคดีอาญา การขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หรือการดำเนินการทางวินัย ตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้หมายความรวมถึงตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดด้วย

ฯลฯ”

“มาตรา ๘๖ ห้ามมิให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับหรือยกคำกล่าวหาตามมาตรา ๘๔ ที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ขึ้นพิจารณา

(๑) เรื่องที่มีข้อกล่าวหาหรือประเด็นเกี่ยวกับเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว และไม่มีพยานหลักฐานใหม่ซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งคดี หรือ

(๒) เรื่องที่ศาลรับฟ้องในประเด็นเดียวกัน และอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลหรือที่ศาลพิพากษา หรือมีคำสั่งเสร็จเด็ดขาดแล้ว”

การพิจารณาและคำวินิจฉัย

คำร้องมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๕ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า จำเลยผู้ร้อง ถูกโจทก์ผู้เสียหายฟ้องเป็นคดีอาญาต่อศาลทหารกรุงเทพ โดยโจทก์ฟ้องเองในฐานะผู้เสียหาย ศาลทหารกรุงเทพพิจารณาแล้วเห็นว่า โจทก์ จำเลย และฐานความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามฟ้อง เป็นบุคคลและคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลทหาร ผู้เสียหายจึงฟ้องคดีด้วยตนเองต่อศาลทหารได้ ตามที่พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า “ศาลทหารในเวลาปกติให้อัยการศาลทหารหรือผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารมีอำนาจเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญา ...” ศาลทหารกรุงเทพได้ทำการไต่สวนมูลฟ้องแล้วมีคำสั่งประทับฟ้องโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๔๕ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) จำเลยผู้ร้อง ได้แย้งและขอให้ศาลทหารกรุงเทพส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า จำเลยเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ การที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยในฐานะความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ จะต้องมีการไต่สวนและวินิจฉัยโดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและดำเนินการตามกฎหมาย ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเสียก่อน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) การที่พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๕ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) บัญญัติให้ผู้เสียหายมีอำนาจเป็นโจทก์ฟ้องคดีเองและให้ศาลทหารมีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องและประทับฟ้อง ในคดีความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการโดยไม่มีการดำเนินการตามขั้นตอนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จึงเป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓)

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ บัญญัติว่า “คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ “... (๓) ไต่สวนและวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐรับรายผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือ

ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ...”

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไว้หลายกรณีเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญมาตราอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๕ เกี่ยวกับการถอดถอนบุคคล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๓ ออกจากตำแหน่ง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๘ เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเกี่ยวกับการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ ถึงมาตรา ๒๕๖ ในส่วนของมาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) ซึ่งเป็นบทบัญญัติให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ไต่สวนวินิจฉัยเพื่อดำเนินคดีเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการนั้น เห็นว่าก่อนที่จะมีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ผู้ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการมีสิทธิฟ้องผู้กระทำความผิดด้วยตนเองต่อศาลที่มีเขตอำนาจ หรือร้องทุกข์กล่าวโทษผู้กระทำความผิดต่อพนักงานสอบสวนเพื่อให้ดำเนินคดีผู้กระทำความผิด หรือเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการในคดีที่ตนเป็นผู้เสียหายได้ การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขึ้นมาอีกหน่วยงานหนึ่ง เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญก็เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริต และการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงไม่อาจแปลได้ว่า การให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ในการไต่สวนและวินิจฉัยดำเนินคดีความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ มีผลเป็นการตัดสิทธิของผู้เสียหายในการที่จะฟ้องผู้กระทำละเมิดต่อตน การร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จึงเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งเพื่อผู้เสียหายอาจเลือกใช้ได้ หรือผู้เสียหายจะเลือกดำเนินการทางศาลด้วยตนเองโดยไม่พึ่งพนักงานสอบสวนซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและโดยไม่พึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ก็ย่อมกระทำได้เช่นเดียวกัน และนอกจากนี้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๘๖ (๒) ห้ามมิให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติรับหรือยกกล่าวหาตามมาตรา ๘๔ ขึ้นพิจารณาในเรื่องที่ศาลรับฟ้องในประเด็นเดียวกัน

และอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลหรือที่ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งเด็ดขาดแล้ว ซึ่งบทบัญญัติมาตรานี้ แสดงอยู่ในตัวว่า มีคดีฟ้องร้องต่อศาลโดยผู้เสียหายไม่จำเป็นต้องยื่นคำกล่าวหาต่อคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติก่อน

สำหรับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายเท่าเทียมกันนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่าในกรณีรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ จะต้องตกอยู่ในสภาพบังคับที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จะได้สวนวินิจฉัยและดำเนินการ ตามกฎหมาย การดำเนินการเช่นนี้โดยสภาพมิใช่สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดแต่อย่างใด และเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการทุกคนก็ตกอยู่ในสภาพบังคับ ตามรัฐธรรมนูญมาตรานี้เสมอกัน ในทางกลับกันสิทธิของผู้เสียหายต่างหากที่จะต้องได้รับความคุ้มครอง เสมอไม่ว่าผู้กระทำความผิดต่อตนจะเป็นบุคคลธรรมดาทั่วไปหรือจะเป็นบุคคลผู้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ตาม การที่ผู้เสียหายมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลทหารโดยตรงซึ่งต้องมีการได้สวนมูลฟ้องตามพระราชบัญญัติ ธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๕ ประกอบประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) จึงมิได้เป็นการปฏิบัติโดยไม่เสมอกันต่อผู้กระทำความผิด และมีได้กระทบต่อความคุ้มครองตามกฎหมายที่ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดจะต่อสู้คดี ในศาลและได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดก่อนมีคำพิพากษา อันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๕ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

นายมานิต วิทยาเต็ม

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ